

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2023. gada 5. septembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Eiropas Savienības pilsonība – LESD 20. pants – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 7. pants – Pilsonis, kam ir kādas dalībvalsts pilsonība un trešās valsts pilsonība – Dalībvalsts pilsonības zaudēšana *ex lege* 22 gadu vecumā patiesas saiknes ar šo dalībvalsti neesamības dēļ, ja pirms šī vecuma sasniegšanas datuma nav iesniegts pilsonības saglabāšanas pieteikums – Savienības pilsoņa statusa zaudēšana – Šīs zaudēšanas seku samērīguma izvērtējums no Savienības tiesību aspekta – Noilguma termiņš

Lietā C-689/21

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Østre Landsret* (Austrumu reģiona apelācijas tiesa, Dānija) iesniegusi ar 2021. gada 11. oktobra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2021. gada 16. novembrī, tiesvedībā

X

pret

Udlændinge- og Integrationsministeriet,

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietnieks L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], palātu priekšsēdētāji A. Prehala [*A. Prechal*], K. Likurģs [*C. Lycourgos*] (referents), J. Regans [*E. Regan*], P. Dž. Švirebs [*P. G. Xuereb*], L. S. Rosi [*L. S. Rossi*], D. Gracijs [*D. Gratsias*] un M. L. Arasteja Saūna [*M. L. Arastey Sahún*], tiesneši S. Rodins [*S. Rodin*], F. Biltšens [*F. Biltgen*], N. Pisarra [*N. Piçarra*], N. Vāls [*N. Wahl*], I. Ziemele un J. Pasers [*J. Passer*],

ģenerālvokāts: M. Špunars [*M. Szpunar*],

sekretāre: S. Stremholma [*C. Strömholm*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2022. gada 4. oktobra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

– X vārdā – *E. O. R. Khawaja*, advokat,

* Tiesvedības valoda – dāņu.

- Dānijas valdības vārdā – *V. Pasternak Jørgensen* un *M. Søndahl Wolff*, pārstāves, kurām palīdz *R. Holdgaard* un *A. K. Rasmussen*, advokātes,
 - Francijas valdības vārdā – *A. Daniel*, *A.-L. Desjonquères* un *J. Illouz*, pārstāvji,
 - Eiropas Komisijas vārdā – *L. Grønfeldt* un *E. Montaguti*, pārstāves,
- noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2023. gada 26. janvāra tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par LESD 20. panta un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 7. panta interpretāciju.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp X un *Udlændinge- og Integrationsministeriet* (Ārvalstnieku un integrācijas ministrija, Dānija; turpmāk tekstā – “ministrija”) par X Dānijas pilsonības zaudēšanu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 LESD 20. pantā ir noteikts:

“1. Ar šo ir izveidota [Eiropas] Savienības pilsonība. Ikviens persona, kam ir kādas dalībvalsts pilsonība, ir Savienības pilsonis. Savienības pilsonība papildina, nevis aizstāj valsts pilsonību.

2. Savienības pilsoņiem ir ar Līgumiem piešķirtās tiesības un ar tiem uzliktie pienākumi. Tiem, cita starpā, ir:

 - a) tiesības brīvi pārvietoties un dzīvot dalībvalstu teritorijā;

[..]”
- 4 Saskaņā ar Hartas 7. pantu ikvienai personai ir tiesības uz savas privātās un ģimenes dzīves, mājokļa un saziņas neaizskaramību.
- 5 Līguma par Eiropas Savienību Nobeiguma akta pielikumā dalībvalstu pievienotā Deklarācija Nr. 2 par dalībvalstu pilsonību (OV 1992, C 191, 98. lpp.; turpmāk tekstā – “Deklarācija Nr. 2”) ir izteikta šādā redakcijā:

“Konference dara zināmu – katru reizi, kad Eiropas Kopienas dibināšanas līgumā ir pieminēti dalībvalstu pilsoņi, jautājumu par to, vai kādai personai ir dalībvalsts pilsonība, izšķir, atsaucoties vienīgi uz attiecīgās dalībvalsts tiesībām. [..]” [Neoficiāls tulkojums.]

- 6 Edinburgā 1992. gada 11. un 12. decembrī rīkotajā Eiropadomes sanāksmē valstu un valdību vadītāju pieņemtā lēmuma par dažiem jautājumiem, kurus sakarā ar Līgumu par Eiropas Savienību bija izvirzījusi Dānija (OV 1992, C 348, 1. lpp.; turpmāk tekstā – “Edinburgas lēmums”), A daļā ir noteikts:

“Eiropas Kopienas dibināšanas līguma otrās daļas noteikumos par Savienības pilsonību dalībvalstu pilsoņiem tiek piešķirtas papildu tiesības un aizsardzība, kā paredzēts minētajā daļā. Tās nekādā veidā neaizstāj valsts pilsonību. Jautājumu par to, vai personai ir dalībvalsts pilsonība, izšķir, atsaucoties vienīgi uz attiecīgās dalībvalsts tiesībām.” [Neoficiāls tulkojums.]

Dānijas tiesības

- 7 *Lov om dansk indfødsret* (Dānijas pilsonības likums), redakcijā, kas piemērojama pamatlietā (turpmāk tekstā – “Pilsonības likums”), 8. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Persona, kura dzimusi ārvalstī, nekad nav dzīvojusi Dānijas Karalistē un nav uzturējusies tajā apstākļos, kas liecina par ciešu saikni ar Dāniju, zaudē Dānijas pilsonību, sasniedzot 22 gadu vecumu, izņemot gadījumu, ja tā šādi kļūtu par bezvalstnieku. Tomēr bēgļu, migrantu un integrācijas ministrs vai persona, kuru tas šim nolūkam ir pilnvarojis, pamatojoties uz pieteikumu, kas iesniegts pirms šī vecuma sasniegšanas dienas, var atļaut saglabāt pilsonību.”

- 8 Kā noteikts 2015. gada 13. oktobra *circulæreskrivelse om naturalisation nr. 10873* (Apkārtraksts par naturalizāciju Nr. 10873), redakcijā, kas piemērojama pamatlietā (turpmāk tekstā – “apkārtraksts par naturalizāciju”), bijušajiem Dānijas pilsoņiem, kuri zaudējuši Dānijas pilsonību saskaņā ar Pilsonības likuma 8. panta 1. punktu, lai no jauna iegūtu šo pilsonību, principā jāatbilst likumā paredzētajiem vispārīgajiem nosacījumiem Dānijas pilsonības iegūšanai. Atbilstoši šā apkārtraksta 5. panta 1. punktam pieteicējam ir jāuzturas valsts teritorijā naturalizācijas pieteikuma iesniegšanas brīdī. Saskaņā ar minētā apkārtraksta 7. pantu pieteicējam tiek prasīta nepārtraukta deviņu gadu uzturēšanās Dānijas Karalistes teritorijā.
- 9 Piemērojot apkārtraksta par naturalizāciju 13. pantu, kas aplūkots kopsakarā ar tā 1. pielikuma 3. punktu, vispārīgās uzturēšanās prasības var tikt mikstinātas personām, kurām iepriekš bijusi Dānijas pilsonība vai kurām ir dāņu izcelsme.

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 10 X ir dzimusi 1992. gada 5. oktobrī Amerikas Savienotajās Valstīs; viņas māte ir Dānijas pilsonē un tēvs – ASV pilsonis. Kopš dzimšanas viņai bijusi Dānijas un ASV pilsonība. Viņai ir brālis un māsa, kas dzīvo Amerikas Savienotajās Valstīs, un vienam no tiem ir Dānijas pilsonība. Ne viņas vecāki, ne brālis vai māsa nedzīvo Dānijā.
- 11 2014. gada 17. novembrī, proti, pēc 22 gadu vecuma sasniegšanas, X iesniedza ministrijai pieteikumu par savas Dānijas pilsonības saglabāšanu.
- 12 Pamatojoties uz šajā pieteikumā sniegto informāciju, ministrija secināja, ka pirms 22 gadu vecuma sasniegšanas X bija uzturējusies Dānijā ne vairāk kā 44 nedēļas. X arī esot paziņojusi, ka pēc savas 22. dzimšanas dienas viņa Dānijā ir uzturējusies vēl piecas nedēļas un 2015. gadā ir bijusi Dānijas sieviešu basketbola komandas dalībniece. Turklāt X esot norādījusi, ka 2005. gadā viņa aptuveni trīs līdz četras nedēļas ir pavadījusi Francijā.

- 13 Ar 2017. gada 31. janvāra lēmumu ministrija informēja X, ka, sasniedzot 22 gadu vecumu, viņa ir zaudējusi Dānijas pilsonību saskaņā ar Pilsonības likuma 8. panta 1. punkta pirmo teikumu un ka nav iespējams piemērot šā likuma 8. panta 1. punkta otrajā teikumā paredzēto atkāpi, jo viņas pieteikums par pilsonības saglabāšanu ir iesniegts pēc 22 gadu vecuma sasniegšanas.
- 14 Šajā lēmumā tostarp norādīts, ka šo zaudēšanu pamato tas, ka X nekad nav dzīvojusi Dānijā un ka viņa nav arī tajā uzturējusies apstākļos, kas liecinātu par saikni ar šo dalībvalsti Pilsonības likuma 8. panta 1. punkta pirmā teikuma izpratnē, jo viņas uzturēšanās šīs valsts teritorijā pirms 22 gadu vecuma sasniegšanas ir ilgusi ne vairāk kā 44 nedēļas.
- 15 2018. gada 9. februārī X iesniedza *Københavnns byret* (Kopenhāgenas pilsētas tiesa, Dānija) pieteikumu par šī sprieduma 13. punktā minētā 2017. gada 31. janvāra lēmuma atcelšanu, lūdzot veikt “lietas pārskatīšanu”. Ar 2020. gada 3. aprīļa rīkojumu šī prasība tika nodota *Østre Landsret* (Austrumu reģiona apelācijas tiesa, Dānija), kas ir iesniedzējtiesa.
- 16 Lai pamatotu savu pieteikumu šajā tiesā, X apgalvo, ka, lai gan patiesas saiknes uzturēšana un īpašās solidaritātes un lojalitātes saistības ar attiecīgo dalībvalsti saglabāšana ir legītims mērķis, Pilsonības likuma 8. panta 1. punktā paredzētā automatiskā Dānijas pilsonības zaudēšana bez izņēmumiem tomēr nav samērīga ar šādu mērķi un tādējādi ir pretrunā LESD 20. pantam, lasot to kopsakarā ar Hartas 7. pantu.
- 17 X uzskata, ka noteikumus par pilsonības zaudēšanu var uzskatīt par samērīgiem tikai tad, ja, kā izriet no 2019. gada 12. marta sprieduma *Tjebbes u.c.* (C-221/17, EU:C:2019:189), valsts tiesiskajā regulējumā paralēli ir atļauta īpaši vienkāršota piekļuve pilsonības atgūšanai. Taču Dānijas tiesiskajā regulējumā šāda piekļuve neesot paredzēta. Turklāt saskaņā ar šo tiesisko regulējumu pilsonība netiekot atgūta *ex tunc*.
- 18 Ministrija uzskata, ka Pilsonības likuma 8. panta 1. punkta tiesiskuma un samērīguma pārbaude attiecībā uz personām, kuras pieteikuma par Dānijas pilsonības saglabāšanu iesniegšanas brīdī ir sasniegušas 22 gadu vecumu, ir jābalsta uz Dānijas pilsonības zaudēšanas un atgūšanas kārtības vispārīgu vērtējumu. Dānijas likumdevējs esot uzskatījis, ka personas, kas dzimušas ārvalstīs un nav dzīvojušas Dānijas Karalistes teritorijā vai nav ievērojamu laiku uzturējušas šajā dalībvalstī, pakāpeniski zaudē lojalitātes un solidaritātes saistību, kā arī savu saikni ar minēto dalībvalsti un ka tādējādi ir samērīgi nošķirt viņu tiesisko stāvokli pirms un pēc 22 gadu vecuma sasniegšanas. Dānijas pilsonības zaudēšanas *ex lege* samērīgums attiecībā uz personām, kas sasniegušas 22 gadu vecumu, esot jāvērtē, ņemot vērā arī īpaši labvēlīgos noteikumus par pilsonības saglabāšanu līdz šim vecumam.
- 19 Turklāt ministrija uzskata, ka valsts tiesību normu par Dānijas pilsonības zaudēšanu tiesiskumu un samērīgumu apliecina tas, ka var tikt nolemts, ka šī pilsonība tiek saglabāta, izvērtējot katru gadījumu atsevišķi, un tas tiek darīts saistībā ar minētās pilsonības saglabāšanas pieteikumu, kas tiek iesniegts pēc iespējas tuvāk datumam, kurā attiecīgā persona sasniedz 22 gadu vecumu; pēdējais minētais datums ir Pilsonības likuma 8. panta 1. punkta pirmajā teikumā minētais datums.
- 20 Šajā kontekstā iesniedzējtiesa vispirms apraksta ministrijas administratīvo praksi Pilsonības likuma 8. panta 1. punkta piemērošanā. Pirmkārt, attiecībā uz vērtējumu, vai pastāv “saikne ar Dāniju” šīs tiesību normas pirmā teikuma izpratnē, tiekot nošķirtas situācijas, kurās ieinteresētās personas uzturēšanās ilgums Dānijā ir bijis īsāks vai garāks par vienu gadu pirms 22 gadu vecuma sasniegšanas. Ja šīs uzturēšanās ilgums bijis vismaz viens gads, valsts iestādes atzīstot, ka pastāv

pietiekama saikne ar Dānijas Karalisti, lai pamatotu Dānijas pilsonības saglabāšanu. Savukārt pretējā situācijā prasības šai saiknei esot stingrākas tādā ziņā, ka ieinteresētajai personai ir jāpierāda, ka īsāki uzturēšanās posmi tomēr ir “īpašas saiknes ar Dāniju” izpausme.

- 21 Otrkārt, attiecībā uz iespēju atļaut saglabāt Dānijas pilsonību saskaņā ar Pilsonības likuma 8. panta 1. punkta otro teikumu uzsvars tiek likts uz virkni citu apstākļu: tādu kā pieteicēja kopējais uzturēšanās ilgums Dānijas Karalistes teritorijā, uzturēšanās posmu šajā dalībvalstī skaits, fakts, ka uzturēšanās posmi ir bijuši neilgi pirms 22 gadu vecuma sasniegšanas vai ka tie ir bijuši pirms vairākiem gadiem, kā arī tas, ka pieteicējs brīvi pārvalda dāņu valodu un turklāt viņam ir saikne ar minēto dalībvalsti, piemēram, kontakti ar dāņu vecākiem vai saikne ar dāņu vai citām apvienībām.
- 22 Turpinājumā iesniedzējtiesa norāda, ka pēc 2019. gada 12. marta sprieduma *Tjebbes* u.c. (C-221/17, EU:C:2019:189) pasludināšanas Pilsonības likuma 8. panta 1. punkta izpratne tikusi precizēta. Kopš tā laika esot atzīts, ka gadījumā, ja pieteikums par Dānijas pilsonības saglabāšanu ir iesniegts pirms 22 gadu vecuma sasniegšanas, ministrijai, lai veiktu individuālu pārbaudi par šīs pilsonības un līdz ar to Savienības pilsonības zaudēšanas seku samērīgumu no Savienības tiesību aspekta, ir jāņem vērā noteikts skaits papildu apstākļu. Šajā ziņā ministrijai esot jāizvērtē, vai Savienības pilsonības zaudēšanas sekas, aplūkojot no Savienības tiesību aspekta, ir samērīgas ar minētās pilsonības zaudēšanas pamatā esošo mērķi, proti, nodrošināt patiesas saiknes ar Dānijas Karalisti esamību.
- 23 Iesniedzējtiesa uzskata, ka, ņemot vērā 2019. gada 12. marta spriedumu *Tjebbes* u.c. (C-221/17, EU:C:2019:189), pastāv šaubas, vai ar LESD 20. pantu, lasot to kopsakarā ar Hartas 7. pantu, ir saderīga Dānijas pilsonības un attiecīgā gadījumā – Savienības pilsonības zaudēšana, kas saskaņā ar Pilsonības likuma 8. panta 1. punkta pirmo teikumu 22 gadu vecumā notiek *ex lege* un bez izņēmumiem, ņemot vērā arī grūto piekļuvi šīs pilsonības atgūšanai naturalizācijas ceļā pēc šī vecuma sasniegšanas. Šajā ziņā šī tiesa norāda, ka minētās pilsonības zaudēšanas gadījumā bijušajiem Dānijas pilsoņiem principā ir jāatbilst vispārīgajiem naturalizācijas nosacījumiem, pat ja šie nosacījumi var tikt zināmā mērā mikstināti saistībā ar uzturēšanās Dānijā ilgumu.
- 24 Šajos apstākļos *Østre Landsret* (Austrumu reģiona apelācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai LESD 20. pants, lasot to kopsakarā ar [Hartas] 7. pantu, nepieļauj dalībvalsts tiesību aktus, kuri tiek aplūkoti pamatlietā un saskaņā ar kuriem dalībvalsts pilsonība *ex lege* tiek zaudēta, sasniedzot 22 gadu vecumu, ja persona ir dzimusi ārpus dalībvalsts, nekad tajā nav dzīvojusi un nav arī tajā uzturējies apstākļos, kas liecinātu par saikni ar minēto dalībvalsti, kā dēļ personas, kurām nav arī kādas citas dalībvalsts pilsonības, zaudē Savienības pilsoņa statusu un tiesības, kas ir saistītas ar šo statusu, ņemot vērā to, ka no tiesiskā regulējuma, kas tiek aplūkots pamatlietā, izriet, ka

- a) tiek pieņemts, ka saikne ar dalībvalsti pastāv, it īpaši pēc viena gada – kopumā – uzturēšanās šajā dalībvalstī;
- b) ja pilsonības saglabāšanas pieteikums ir iesniegts, pirms persona sasniegusi 22 gadu vecumu, atļauju saglabāt dalībvalsts pilsonību var saņemt saskaņā ar mazāk stingriem nosacījumiem un kompetentās iestādes šajā ziņā izvērtē pilsonības zaudēšanas sekas; un

c) pēc tam, kad persona ir sasniegusi 22 gadu vecumu, zaudētu pilsonību var atgūt vienīgi naturalizācijas kārtībā, kas ir saistīta ar virkni prasību, ieskaitot nepārtrauktu uzturēšanos dalībvalstī ilgāku laikposmu, lai gan bijušajiem dalībvalsts pilsoņiem prasību par uzturēšanās laikposmu ir iespējams zināmā mērā mīkstināt?”

Par prejudiciālo jautājumu

- 25 Ar uzdoto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai LESD 20. pants, lasot to Hartas 7. panta kontekstā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru tās pilsoņi, kas dzimuši ārpus tās teritorijas, nekad tajā nav dzīvojuši un nav tajā uzturējušies apstākļos, kuri pierāda patiesu saikni ar šo dalībvalsti, 22 gadu vecumā *ex lege* zaudē šis dalībvalsts pilsonību, kālab personas, kuras nav arī kādas citas dalībvalsts pilsoņi, zaudē Savienības pilsoņa statusu un ar to saistītās tiesības, bet kas ļauj kompetentajām iestādēm gadījumā, ja šāds pilsonis gadā pirms savas 22. dzimšanas dienas sasniegšanas iesniedz pieteikumu par šīs pilsonības saglabāšanu, pārbaudīt šīs pilsonības zaudēšanas seku samērīgumu, aplūkojot no Savienības tiesību aspekta, un vajadzības gadījumā ļaut saglabāt minēto pilsonību.
- 26 Vispirms jānorāda, ka Dānijas valdība ir aicinājusi Tiesu, atbildot uz šo jautājumu, ņemt vērā Edinburgas lēmumu, no kura izrietot, ka Dānijas Karalistei, pirmkārt, ir plaša rīcības brīvība, lai noteiktu pilsonības iegūšanas un zaudēšanas nosacījumus, un, otrkārt, tā ieņem īpašu nostāju attiecībā uz Savienības pilsonību. Kā ģenerāladvokāts norādījis secinājumā 50. punktā, šī lēmuma nozīmīgas daļas, kas attiecas uz Savienības pilsonību, ir izteiktas tāda pašā redakcijā kā daļas, kuras ir ietvertas Deklarācijā Nr. 2.
- 27 Protams, Edinburgas lēmums un Deklarācija Nr. 2, kuru mērķis bija noskaidrot jautājumu par Savienības tiesību normu, kurās ir atsauce uz jēdzienu “pilsonis”, piemērošanas jomas *ratione personae* norobežošanu, ir jāņem vērā kā LES interpretācijas instrumenti, it īpaši, lai noteiktu pēdējā minētā piemērošanas jomu *ratione personae* (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2010. gada 2. marts, *Rottmann*, C-135/08, EU:C:2010:104, 40. punkts).
- 28 Tomēr saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, lai gan atbilstoši starptautiskajām tiesībām pilsonības iegūšanas vai zaudēšanas nosacījumu definēšana ir katras dalībvalsts kompetencē, fakts, ka kāds jautājums ietilpst dalībvalstu kompetencē, neizslēdz to, ka situācijās, kurām ir piemērojamas Savienības tiesības, attiecīgajām valsts tiesību normām ir jārespektē šīs Savienības tiesības (spriedumi, 2010. gada 2. marts, *Rottmann*, C-135/08, EU:C:2010:104, 39. un 41. punkts, kā arī 2019. gada 12. marts, *Tjebbes u.c.*, C-221/17, EU:C:2019:189, 30. punkts).
- 29 Ar LESD 20. pantu ikvienai personai, kurai ir dalībvalsts pilsonība, tiek piešķirts Savienības pilsoņa statuss, kas ir paredzēts kā dalībvalstu pilsoņu pamatstatuss (spriedums, 2022. gada 18. janvāris, *Wiener Landesregierung* (Naturalizācijas garantijas atsaukšana), C-118/20, EU:C:2022:34, 38. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 30 Tādējādi tādu Savienības pilsoņu situācijai, kuriem, kā prasītājam pamatlietā, ir tikai vienas dalībvalsts pilsonība un kuri, zaudējot šo pilsonību, saskaras ar LESD 20. pantu piešķirtā statusa, kā arī ar to saistīto tiesību zaudēšanu, šīs situācijas būtības un seku dēļ ir piemērojamas Savienības tiesības. Tādējādi, īstenojot savu kompetenci pilsonības jautājumos, dalībvalstīm ir jāievēro Savienības tiesības un tostarp samērīguma princips (spriedumi, 2010. gada 2. marts, *Rottmann*,

C-135/08, EU:C:2010:104, 42. un 45. punkts; 2019. gada 12. marts, *Tjebbes* u.c., C-221/17, EU:C:2019:189, 32. punkts, kā arī 2022. gada 18. janvāris, *Wiener Landesregierung* (Naturalizācijas garantijas atsaukšana), C-118/20, EU:C:2022:34, 51. punkts).

- 31 Šajā kontekstā Tiesa jau ir nospriedusi, ka ir leģitīmi, ka dalībvalsts vēlas aizsargāt īpašo solidaritātes un lojalitātes saistību starp dalībvalsti un tās pilsoņiem, kā arī pilsonības saiknes pamatā esošo tiesību un pienākumu savstarpīgumu (spriedumi, 2010. gada 2. marts, *Rottmann*, C-135/08, EU:C:2010:104, 51. punkts; 2019. gada 12. marts, *Tjebbes* u.c., C-221/17, EU:C:2019:189, 33. punkts, kā arī 2022. gada 18. janvāris, *Wiener Landesregierung* (Naturalizācijas garantijas atsaukšana), C-118/20, EU:C:2022:34, 52. punkts).
- 32 Īstenojot savu kompetenci, kas dalībvalstij ļauj noteikt pilsonības iegūšanas un zaudēšanas nosacījumus, tā var arī leģitīmi uzskatīt, ka pilsonība atspoguļo patiesas saiknes ar šo dalībvalsti izpausmi un līdz ar to saistīt tās pilsonības zaudēšanu ar šādas patiesas saiknes neesamību vai zudumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 12. marts, *Tjebbes* u.c., C-221/17, EU:C:2019:189, 35. punkts).
- 33 Šajā lietā saskaņā ar Pilsonības likuma 8. panta 1. punkta pirmo teikumu Dānijas pilsoņi, kas dzimuši ārvalstīs, nekad nav dzīvojuši Dānijā un nav tajā uzturējušies apstākļos, kas liecina par patiesu saikni ar šo valsti, 22 gadu vecumā *ex lege* zaudē Dānijas pilsonību, izņemot gadījumu, ja tie kļūtu par bezvalstniekiem.
- 34 Saskaņā ar iesniedzējtiesas norādēm no Pilsonības likuma izstrādes materiāliem izriet, ka tā 8. panta mērķis ir novērst Dānijas pilsonības nodošanu no paaudzes paaudzē personām, kuras dzīvo ārvalstīs un kurām nav nedz zināšanu par Dānijas Karalisti, nedz kādas saiknes ar šo valsti.
- 35 Šajā ziņā jānorāda, ka Savienības tiesības neliedz nedz to, ka dalībvalsts paredz, ka patiesas saiknes ar to esamības vai neesamības vērtējums ir balstīts uz tādu kritēriju ņemšanu vērā kā tie, kuri paredzēti Pilsonības likuma 8. panta 1. punkta pirmajā teikumā un kuri balstīti uz attiecīgās personas dzimšanas vietu un dzīvesvietu un tās uzturēšanās valsts teritorijā nosacījumiem, nedz arī to, ka šī dalībvalsts ierobežo šo vērtējumu ar laikposmu līdz dienai, kad šī persona ir sasniegusi 22 gadu vecumu.
- 36 Šīs lietas vajadzībām nav jāizvērtē šādu kritēriju likumība, jo, lai veiktu minēto vērtējumu, tie neiezīmē atšķirību starp attiecīgās personas dzimšanu un dzīvošanu vai uzturēšanos dalībvalstī un šīs personas dzimšanu, dzīvošanu vai uzturēšanos trešā valstī. Proti, kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, X šajā lietā nav minējusi nevienu apstākli, kas pierādītu, ka viņa – izņemot dažas nedēļas – būtu dzīvojusi vai uzturējusies dalībvalstī pirms savas 22. dzimšanas dienas.
- 37 Šajos apstākļos Savienības tiesības principā neliedz to, ka tādās situācijās kā tās, kas minētas Pilsonības likuma 8. panta 1. punktā, dalībvalsts vispārējo interešu dēļ paredz tās pilsonības zaudēšanu, pat ja, to zaudējot, attiecīgā persona zaudē arī Savienības pilsoņa statusu.
- 38 Tomēr, ņemot vērā nozīmi, kāda Savienības primārajās tiesībās ir piešķirta Savienības pilsoņa statusam, kurš, kā atgādināts šī sprieduma 29. punktā, ir dalībvalstu pilsoņu pamatstatuss, kompetentajām valsts iestādēm un valsts tiesām ir jāpārbauda, vai attiecīgās dalībvalsts pilsonības zaudēšana, ja tā izraisa Savienības pilsoņa statusa un no tā izrietošo tiesību zaudēšanu, ietekmes ziņā uz attiecīgās personas un attiecīgajā gadījumā uz tās ģimenes locekļu situāciju no Savienības

tiesību aspekta atbilst samērīguma principam (spriedumi, 2010. gada 2. marts, *Rottmann*, C-135/08, EU:C:2010:104, 55. un 56. punkts, kā arī 2019. gada 12. marts, *Tjebbes u.c.*, C-221/17, EU:C:2019:189, 40. punkts).

- 39 Dalībvalsts pilsonības zaudēšana *ex lege* būtu nesaderīga ar samērīguma principu, ja ar nozīmīgajiem valsts noteikumiem nevienā brīdī nebūtu ļauts individuāli izvērtēt sekas, ko šī zaudēšana rada attiecīgajām personām, aplūkojot no Savienības tiesību aspekta (spriedums, 2019. gada 12. marts, *Tjebbes u.c.*, C-221/17, EU:C:2019:189, 41. punkts).
- 40 No tā izriet, ka tādā situācijā kā pamatlietā aplūkotā, kad dalībvalsts pilsonība, sasniedzot noteiktu vecumu, tiek zaudēta *ex lege*, un tas izraisa arī Savienības pilsoņa statusa zaudēšanu, kompetentajām valsts iestādēm un tiesām ir jābūt iespējai izvērtēt šīs pilsonības zaudēšanas sekas un attiecīgajā gadījumā ļaut šai personai saglabāt savu pilsonību vai to atgūt *ex tunc* (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 12. marts, *Tjebbes u.c.*, C-221/17, EU:C:2019:189, 42. punkts).
- 41 Šajā ziņā Savienības tiesībās nav noteikts neviens precīzs termiņš lūguma veikt šādu izvērtējumu iesniegšanai. Tādējādi katras dalībvalsts iekšējā tiesību sistēmā ir jānosaka procesuāli noteikumi, kas paredzēti, lai nodrošinātu to tiesību, kuras tiesību subjektiem izriet no Savienības tiesībām, šajā gadījumā – ar Savienības pilsonību saistīto tiesību aizsardzību –, turklāt it īpaši nodrošinot, lai ar šiem noteikumiem tiktu ievērots efektivitātes princips un ar tiem netiktu padarīta praktiski neiespējama vai pārmērīgi apgrūtināta Savienības tiesību sistēmā piešķirto tiesību īstenošana (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1976. gada 16. decembris, *Rewe-Zentralfinanz un Rewe-Zentral*, 33/76, EU:C:1976:188, 5. punkts, kā arī 2008. gada 15. aprīlis, *Impact*, C-268/06, EU:C:2008:223, 46. punkts).
- 42 Šajā kontekstā Tiesa ir atzinusi par saderīgu ar Savienības tiesībām saprātīgu noilguma termiņu noteikšanu tiesiskās drošības interesēs. Proti, šādi termiņi nepadara praktiski neiespējamu vai pārmērīgi grūtu to tiesību īstenošanu, kas ir piešķirtas Savienības tiesību sistēmā (spriedumi, 2008. gada 12. februāris, *Kempter*, C-2/06, EU:C:2008:78, 58. punkts, kā arī 2020. gada 9. septembris, *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (Secīga pieteikuma noraidīšana – prasības celšanas termiņš), C-651/19, EU:C:2020:681, 53. punkts).
- 43 No tā izriet, ka dalībvalstis, lai ņemtu vērā tiesiskās drošības principu, var prasīt, lai pilsonības saglabāšanas vai atgūšanas pieteikums kompetentajām iestādēm tiktu iesniegts saprātīgā termiņā.
- 44 Šajā lietā Pilsonības likuma 8. panta 1. punkta otrajā teikumā ir paredzēta iespēja lūgt saglabāt Dānijas pilsonību, pirms attiecīgā persona ir sasniegusi 22 gadu vecumu. Šajā ziņā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka ministrija nošķir divus gadījumus atkarībā no tā, vai [pilsonības saglabāšanas] pieteikuma iesniegšanas brīdī lūguma iesniedzējs ir jaunāks par 21 gadu vai ir vecumā no 21 līdz 22 gadiem.
- 45 Pirmajā gadījumā ministrija tikai izsniedz pieteikuma iesniedzējam pilsonības apliecību, neņemot par Dānijas pilsonības saglabāšanu pēc tam, kad tas sasniegs 22 gadu vecumu. Iesniedzējtiesa norāda, ka šāda situācija ir izskaidrojama ar administrācijas vēlmi, lai Dānijas pilsonības saglabāšanas pieteikumi tiktu izvērtēti iespējami tuvāk datumam, kurā pieteicējs sasniedz 22 gadu vecumu.
- 46 Tikai otrajā gadījumā, kad pieteicējs Dānijas pilsonības saglabāšanas pieteikumu ir iesniedzis laikā no savas 21. līdz 22. dzimšanas dienai, ministrija – kā izriet no lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ietvertās informācijas – kopš 2019. gada 12. marta sprieduma *Tjebbes u.c.* (C-221/17,

EU:C:2019:189) pasludināšanas veic individuālu vērtējumu par Dānijas pilsonības zaudēšanas un līdz ar to Savienības pilsoņa statusa zaudēšanas seku samērīgumu no Savienības tiesību aspekta. Šajā ziņā ministrijai esot jāizvērtē, vai šīs sekas ir samērīgas ar Pilsonības likuma 8. panta mērķi nodrošināt patiesas saiknes starp Dānijas pilsoņiem un Dānijas Karalisti esamību.

- 47 Tomēr, pirmkārt, ir jānorāda, ka saskaņā ar Tiesas rīcībā esošajām norādēm šis viena gada termiņš no attiecīgās personas 21. līdz 22. dzimšanas dienai sākas, pat ja kompetentās iestādes nav pienācīgi informējušas šo personu par to, ka tai draud tūlītēja un *ex lege* Dānijas pilsonības zaudēšana un ka tai ir tiesības minētajā termiņā lūgt saglabāt šo pilsonību.
- 48 Tomēr, ņemot vērā smagās sekas, ko dalībvalsts pilsonības zaudēšana, ja tā izraisa Savienības pilsoņa statusa zaudēšanu, rada Savienības pilsoņa no LESD 20. panta izrietošo tiesību efektīvai īstenošanai, par atbilstošām efektivitātes principam nevar tikt uzskatītas tādas valsts tiesību normas vai prakse, kuru dēļ personai, kam draud šī pilsonības zaudēšana, var tikt liegts lūgt minētās zaudēšanas seku samērīguma izvērtējumu no Savienības tiesību aspekta, un tas tā ir tādēļ, ka termiņš lūgumam veikt šo izvērtējumu ir beidzies situācijā, kurā šī persona nav tikusi pienācīgi informēta par tiesībām lūgt veikt šādu izvērtējumu, kā arī par termiņu, kurā tai būtu bijis jāiesniedz šāds lūgums.
- 49 Otrkārt, šī sprieduma 47. punktā minētais viena gada termiņš beidzas attiecīgās personas 22. dzimšanas dienā, proti, datumā, kurā saskaņā ar Dānijas tiesību aktiem ir jābūt izpildītiem nosacījumiem, kas šai personai ļauj pierādīt pietiekamu saikni ar Dānijas Karalisti, lai saglabātu savu pilsonību. Tātad saistībā ar vērtējumu, kas kompetentajai iestādei, aplūkojot no Savienības tiesību aspekta, ir jāveic attiecībā uz Dānijas pilsonības zaudēšanas seku samērīgumu, minētajai personai ir jāspēj atsaukties uz visiem nozīmīgajiem apstākļiem, kas būtu varējuši rasties līdz tās 22. dzimšanas dienai. No tā noteikti izriet, ka šai pašai personai ir jābūt radītai iespējai izvirzīt šādus apstākļus pēc 22. dzimšanas dienas.
- 50 No tā izriet, ka tādā situācijā kā tā, kas tiek aplūkota pamatlietā, kurā valsts tiesiskā regulējuma rezultātā attiecīgā persona dienā, kad tā sasniedz 22 gadu vecumu, *ex lege* zaudē attiecīgās dalībvalsts pilsonību un līdz ar to Savienības pilsoņa statusu, šai personai ir jābūt saprātīgam termiņam, lai iesniegtu pieteikumu, kura mērķis ir lūgt kompetentajām iestādēm izvērtēt šīs zaudēšanas seku samērīgumu, kā arī vajadzības gadījumā saglabāt vai atgūt šo pilsonību *ex tunc*. Tādējādi šim termiņam ir jāturpinās saprātīgā laikposmā pēc datuma, kurā minētā persona sasniedz šo vecumu.
- 51 Lai nodrošinātu, ka Savienības pilsonis var efektīvi īstenot no LESD 20. panta izrietošās tiesības, šis saprātīgais termiņš šāda pieteikuma iesniegšanai var sākties tikai tad, ja kompetentās iestādes ir pienācīgi informējušas attiecīgo personu par konkrētas dalībvalsts pilsonības zaudēšanu vai par tās tūlītēju un *ex lege* notiekošo zaudēšanu, kā arī par šīs personas tiesībām minētajā termiņā lūgt saglabāt vai atgūt šo pilsonību *ex tunc*.
- 52 Ja tas netiek izdarīts, no šī sprieduma 40. punktā atgādinātās Tiesas judikatūras izriet, ka kompetentajām valsts iestādēm un tiesām ir jābūt iespējai secīgi izvērtēt pilsonības zaudēšanas seku samērīgumu un vajadzības gadījumā atjaunot attiecīgās personas pilsonību *ex tunc* tad, ja šī persona lūdz izsniegt ceļošanas dokumentu vai jebkādu citu tās pilsonību apliecināšu dokumentu, pat ja šāds lūgums ir iesniegts, pārsniedzot saprātīgu termiņu minētā sprieduma 50. punktā precizētajā izpratnē.

- 53 Šajā lietā iesniedzējtiesai būs jāveic šāds vērtējums vai attiecīgajā gadījumā jānodrošina, ka to veic kompetentās iestādes, atbildot uz šī sprieduma 11. punktā minēto pieteikumu.
- 54 Šādam vērtējumam jāiekļauj attiecīgās personas, kā arī tās ģimenes individuālās situācijas izvērtējums, lai noteiktu, vai attiecīgās dalībvalsts pilsonības zaudēšana, ja tā izraisa Savienības pilsoņa statusa zaudēšanu, rada sekas, kas – salīdzinājumā ar valsts tiesību aktos paredzēto mērķi – nesamērīgi ietekmē tās ģimenes un profesionālās dzīves normālu attīstību, aplūkojot no Savienības tiesību aspekta. Šādas sekas nevar būt hipotētiskas vai iespējamās (spriedums, 2019. gada 12. marts, *Tjebbes* u.c., C-221/17, EU:C:2019:189, 44. punkts).
- 55 Šajā samērīguma vērtējumā valsts kompetentajām iestādēm un attiecīgajā gadījumā valsts tiesām it īpaši ir jāpārlicinās, ka šāda pilsonības zaudēšana atbilst Hartā garantētajām pamattiesībām, kuru ievērošanu nodrošina Tiesa, un it īpaši Hartas 7. pantā noteiktajām tiesībām uz ģimenes dzīves neaizskaramību. Šis pants attiecīgajā gadījumā ir jāskata kopsakarā ar Hartas 24. panta 2. punktā atzīto pienākumu ņemt vērā bērna interešu prioritāti (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2019. gada 12. marts, *Tjebbes* u.c., C-221/17, EU:C:2019:189, 45. punkts, kā arī 2022. gada 18. janvāris, *Wiener Landesregierung* (Naturalizācijas garantijas atsaukšana), C-118/20, EU:C:2022:34, 61. punkts).
- 56 Runājot par nozīmīgo datumu, kas kompetentajām iestādēm šajā lietā ir jāņem vērā, lai veiktu šādu vērtējumu, šis datums noteikti atbilst dienai, kad attiecīgā persona ir sasniegusi 22 gadu vecumu, jo saskaņā ar Pilsonības likuma 8. panta 1. punktu minētais datums ir neatņemama daļa no šīs dalībvalsts noteiktajiem leģitīmajiem kritērijiem, no kuriem ir atkarīga tās pilsonības saglabāšana vai zaudēšana.
- 57 Visbeidzot attiecībā uz iesniedzējtiesas un Dānijas valdības norādīto un bijušajiem Dānijas pilsoņiem, kuri ir zaudējuši Dānijas pilsonību un līdz ar to arī Savienības pilsoņa statusu, paredzēto iespēju atgūt pēdējo minēto pilsonību naturalizācijas kārtībā ar noteiktiem nosacījumiem, tostarp nosacījumu par nepārtrauktu uzturēšanos Dānijā ilgākā laikposmā, kas tomēr var tikt nedaudz mīkstināts, pietiek norādīt – apstākļi, ka valsts tiesībās nav paredzēta iespēja Savienības tiesībām, kā tās interpretētas šī sprieduma 40. un 43. punktā, atbilstošos apstākļos panākt, lai valsts iestādes un, iespējams, valsts tiesas veiktu vērtējumu par attiecīgās dalībvalsts pilsonības zaudēšanas seku samērīgumu no Savienības tiesību aspekta, kurš attiecīgajā gadījumā var izraisīt šīs pilsonības atgūšanu *ex tunc*, nevar tikt kompensēts ar naturalizācijas iespēju, lai kādi būtu – iespējami labvēlīgie – nosacījumi, kādos naturalizācija varētu tikt īstenota.
- 58 Proti, kā ģenerālvokāts būtībā norādījis secinājumu 93. un 94. punktā, pieņemot citādu risinājumu, tiktu atzīts, ka personai – pat ja tikai uz ierobežotu laiku – varētu tikt liegta iespēja izmantot visas tiesības, kas tai ir piešķirtas ar Savienības pilsoņa statusu, un šo tiesību atjaunošana attiecībā uz minēto laikposmu nebūtu iespējama.
- 59 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka LESD 20. pants, lasot to Hartas 7. panta kontekstā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru tās pilsoņi, kas dzimuši ārpus tās teritorijas, nekad tajā nav dzīvojuši un nav tajā uzturējušies apstākļos, kuri pierāda patiesu saikni ar šo dalībvalsti, 22 gadu vecumā *ex lege* zaudē šīs dalībvalsts pilsonību, kālab personas, kuras nav arī kādas citas dalībvalsts pilsoņi, zaudē Savienības pilsoņa statusu un ar to saistītās tiesības, ja vien attiecīgajām personām ir dota iespēja saprātīgā termiņā iesniegt pilsonības saglabāšanas vai atgūšanas pieteikumu, kas kompetentajām iestādēm ļauj izvērtēt šīs pilsonības zaudēšanas seku samērīgumu, aplūkojot no Savienības tiesību aspekta, un attiecīgajā gadījumā ļauj saglabāt vai atgūt minēto pilsonību

ex tunc. Šādam termiņam ir jāturpinās saprātīgu laiku pēc datuma, kurā attiecīgā persona sasniedz šo vecumu, un tas var sākties tikai tad, ja šīs iestādes ir pienācīgi informējušas šo personu par pilsonības zaudēšanu vai tūlītēju zaudēšanu, kā arī par tās tiesībām šajā termiņā lūgt saglabāt vai atgūt šo pilsonību. Ja tas netiek izdarīts, minētajām iestādēm ir jābūt iespējai secīgi veikt šādu vērtējumu tad, ja attiecīgā persona lūdz izsniegt ceļošanas dokumentu vai jebkādu citu tās pilsonību apliecināšu dokumentu.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 60 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

LESD 20. pants, lasot to Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 7. panta kontekstā,

ir jāinterpretē tādējādi, ka

tas pieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru tās pilsoņi, kas dzimuši ārpus tās teritorijas, nekad tajā nav dzīvojuši un nav tajā uzturējušies apstākļos, kuri pierāda patiesu saikni ar šo dalībvalsti, 22 gadu vecumā *ex lege* zaudē šīs dalībvalsts pilsonību, kālab personas, kuras nav arī kādas citas dalībvalsts pilsoņi, zaudē Eiropas Savienības pilsoņa statusu un ar to saistītās tiesības, ja vien attiecīgajām personām ir dota iespēja saprātīgā termiņā iesniegt pilsonības saglabāšanas vai atgūšanas pieteikumu, kas kompetentajām iestādēm ļauj izvērtēt šīs pilsonības zaudēšanas seku samērīgumu, aplūkojot no Savienības tiesību aspekta, un attiecīgajā gadījumā ļauj saglabāt vai atgūt minēto pilsonību *ex tunc*. Šādam termiņam ir jāturpinās saprātīgu laiku pēc datuma, kurā attiecīgā persona sasniedz šo vecumu, un tas var sākties tikai tad, ja šīs iestādes ir pienācīgi informējušas šo personu par pilsonības zaudēšanu vai tūlītēju zaudēšanu, kā arī par tās tiesībām šajā termiņā lūgt saglabāt vai atgūt šo pilsonību. Ja tas netiek izdarīts, minētajām iestādēm ir jābūt iespējai secīgi veikt šādu vērtējumu tad, ja attiecīgā persona lūdz izsniegt ceļošanas dokumentu vai jebkādu citu tās pilsonību apliecināšu dokumentu.

[Paraksti]